

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

132/2022

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 15. júna 2022

k žiadostiam Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veciach vedených pod sp. zn. 31D/16/2022, 33D/21/2021, 31D/7/2022,

Súdna rada Slovenskej republiky

po prerokovaní žiadostí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

s c h v a ľ u j e s t a n o v i s k á,

ktoré tvoria prílohu I., II., uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky k žiadostiam Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky o poskytnutie stanoviska podľa § 25 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo veciach vedených pod sp. zn. 31D/16/2022, 33D/21/2021, 31D/7/2022.

Overovateľ: Katarína Javorčíková

Ján Gandžala
p o d p r e d s e d a
Súdnej rady Slovenskej republiky

Príloha I. (31D/7/2022) k uzneseniu č. 132/2022

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 DSP ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky.
4. S prihliadnutím na to, ako zákonodarca určil orgán podávajúci stanovisko podľa § 25 ods. 2 DSP, možno konštatovať, že úlohou súdnej rady v rámci podávania stanoviska nie je subsumpcia konkrétneho skutku pod ustanovenie/a zásad etiky (v ich porušení môže v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov spočívať disciplinárne previnenie). Súdna rada teda nemá aplikovať zásady etiky, ale „iba“ interpretovať ich relevantné ustanovenia. Takémuto výkladu svedčí to, že autorstvo stanoviska je prisúdené autorovi etických zásad alebo pravidiel, na rozdiel od mechanizmu, ktorý platil v kontexte prokurátorskej etiky do účinnosti DSP, keď stanovisko podávala Etická komisia prokuratúry, nie Rada prokurátorov ako autorka kódexu (pozri § 217b ods. 1 zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení účinnom do 30. novembra 2021). O autentickom výklade etických zásad alebo pravidiel napokon hovorí aj dôvodová správa k § 25 ods. 2 DSP, keď konštatuje, že *„je na mieste, aby orgán, ktorý takýto podzákonný predpis vydal, podal v prípade potreby aj jeho výklad. Je povinnosťou predsedu disciplinárneho senátu požiadať o výklad zásady, či pravidla etiky, ak sa disciplinárne konanie týka porušenia týchto zásad alebo pravidiel“*. Takémuto uchopeniu rozsahu a zmyslu stanoviska svedčí aj povaha orgánu, ktorý žiadosť o stanovisko podáva, teda súd. Súdna rada v rámci prijímania stanoviska nijako neskúma skutkový stav, to je právomocou súdu. Odpovedá tak z povahy veci na všeobecnú otázku výkladu zásad etiky na platforme ponúkanej skutkovej situácie preto, aby otázku mohla vymedziť. Právne ale nič nebráni tomu, aby otázku na interpretáciu zásad naformuloval priamo najvyšší správny súd a nepožadoval tak stanovisko k skutku (ako v predmetnej žiadosti), ale priamo k interpretácii zásad etiky na pozadí skutku, ktorý je prejednávaný v disciplinárnom konaní. Možno teda zhrnúť, že súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že podieľa sa v rámci disciplinárneho konania v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správne mu súdu v jednom z krokov subsumpčného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň. Sama však subsumpčný proces v konkrétnej veci nevykonáva.
5. Vzhľadom na tento skutkový a právny rámec súdna rozhodla o prijatí požadovaného stanoviska (mutatis mutandis čl. V odsek 1, písm. a) zásad etiky).

Vymedzenie otázky a relevantných ustanovení zásad etiky

6. Z popisu skutku, ktorého sa týka predmetné disciplinárne konanie, možno vyvodit', že výklad zásad etiky súdnou radou má slúžiť odpovedi na otázku, či **sudca alebo sudkyňa môžu pri výkone svojej funkcie porušovať právne povinnosti ustanovené vyhláškami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v spojitosti s pandemiou ochorenia Covid-19, resp. či ich nerešpektovanie je porušením zásad etiky**. Samozrejme, ak takto súdnou radou identifikovaná otázka

nevyčerpáva rozsah žiadosti o stanovisko, najvyšší správny súd ju môže v prípadnej ďalšej žiadosti vymedziť inak.

7. Ustanovením primárne relevantným pre odpoveď na danú otázku je čl. III bod 1 zásad etiky.

Podľa čl. III, bod 1 Zásad sudcovskej etiky sudca rešpektuje a presadzuje nezávislosť, bezúhonnosť, morálnu integritu a nestrannosť súdництва a vyhýba sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti.

Presadzovanie nezávislosti, bezúhonnosti, morálnej integrity a nestrannosti súdництва a vyhýbanie sa nevhodnému správaniu

8. Sudca je povinný preukazovať a presadzovať správanie na vysokej úrovni, a to s cieľom posilnenia dôvery verejnosti v súdništvo, ktorá je základom zachovania sudcovskej nezávislosti¹).
9. Sudca svojím občianskym životom a svojím správaním má byť príkladom dobrých spoločenských spôsobov a osobnej dôstojnosti. Dôstojnosť v správaní sudcu zahŕňa aj prejavovanie zdvorilosti a intelektuálnej múdrosti. Dôstojný spôsob komunikácie, chápaná forma správania, ktorá rešpektuje právne postavenie účastníkov konania a vytváranie pokojnej atmosféry počas súdneho pojednávania, sú požiadavky na správanie sudcu, vyplývajúce z povinnosti rešpektu k druhým a schopnosti načúvať.
10. Vzťahy medzi sudcami by mali byť založené na dôvere, čestnosti, tolerancii, rešpekte, ohľaduplnosti, vzájomnej pomoci a výmene skúseností.
11. K povinnostiam sudcu patrí rešpektovanie platného právneho poriadku Slovenskej republiky. Každý sudca je povinný vychádzať z prezumpcie ústavnosti a zákonnosti prijatých zákonov a právnych predpisov nižšej právnej sily, prijatých na ich vykonanie.
12. Sudca môže vyjadriť svoj názor o tom, že niektorá súčasť platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je platná, resp. nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily.
13. Sudca nie je oprávnený pri výkone súdnej moci, na verejných ústnych pojednaniach vo veciach, v ktorých je zákonným sudcom prijímať rozhodnutia o tom, že niektorá súčasť platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je platná, resp. nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily alebo svoje slobodne vyjadrené názory transformovať do protiprávnych úkonov.
14. Z uvedeného vyplýva, že nie je akceptovateľné správanie a vystupovanie sudcu, ktorými dlhodobo porušuje právne povinnosti ustanovené vyhláškami Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, nerešpektuje upozornenia a príkazy predsedníčky súdu na dodržiavanie protiepidemických opatrení a zákroky príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky bez dôvodov, ktoré by ospravedlnili konanie sudcu.

¹) Bangalórske zásady správania sudcov

15. Nerešpektovanie protiepidemických opatrení (najmä nenosením respirátora pri úkonoch súdu, bez zákonom uznaného ospravedlnenia) znižuje morálnu integritu sudcu (čl. III bod 1 zásad etiky 2015).
16. Zároveň upriamujeme pozornosť na Uznesenie Súdnej rady Slovenskej republiky č. 114/2021 z 3. júna 2021, ktorým zaujala stanovisko k medializovaným prípadom nerešpektovania a popierania záväznosti niektorých protipandemických opatrení niektorými sudkyňami a sudcami.

Príloha II. (31D/16/2022, 33D/21/2021) k uzneseniu č. 132/2022

Právny a skutkový rámec

1. Podľa § 25 ods. 2 č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „DSP“) ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.
2. Súdna rada Slovenskej republiky (ďalej len „Súdna rada“) ako ústavný orgán prijala 17. decembra 2015 Zásady sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“).
3. Žiadosť najvyššieho správneho súdu o stanovisko obsahuje v časti osobitne vyznačenej najvyšším správnym súdom, popisanie skutku, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky.
4. Súdna rada vníma svoju úlohu pri podávaní stanoviska podľa § 25 ods. 2 DSP tak, že asistuje v rámci disciplinárneho konania v štádiu predbežného šetrenia najvyšším správnym súdom tým, že podáva z hľadiska subjektu výkladu tzv. autentický výklad zásad etiky, ktorým napomáha najvyššiemu správneému súdu v jednom z krokov subsumpcného procesu pri aplikácii práva v disciplinovaní sudcov a sudkýň.
5. Na to, aby mohla Súdna rada túto svoju úlohu plniť musí byť spôsobilá identifikovať ustanovenie/a zásad etiky, ktoré sú relevantné vzhľadom na skutok prejednávaný v disciplinárnom konaní.
6. Ustanovenia zásad etiky, ktoré majú byť predmetom výkladu zo strany Súdnej rady môžu byť priamo vymedzené v disciplinárnom návrhu alebo v žiadosti o stanovisko od najvyššieho správneho súdu. Alternatívne môžu byť relevantné ustanovenia zásad etiky identifikovateľné prostredníctvom informácií uvedených v žiadosti o stanovisko.

Vymedzenie otázky zo žiadosti o stanovisko

7. V popise skutku, ktorého sa týka predmetné disciplinárne konania možno naformulovať otázku či je porušením zásad etiky, ak sudca iniciuje rozhovor so svojim kolegom, na tému prebiehajúceho disciplinárneho stížania ich ďalšieho kolegu, hoci ním oslovený kolega má postavenie svedka v tomto disciplinárnom konaní, pričom sudca v tomto rozhovore vysloví pochybnosti o pravdivosti výpovede osloveného kolegu v disciplinárnom konaní a zároveň oslovenému sudcovi uvedie, že si svojou výpoveďou môže privodiť trestné stížanie za neoznámenie trestného činu.

Súdna rada nie je schopná na základe informácii zo žiadosti identifikovať ustanovenie zásad etiky, ktoré by normovalo odpoveď na vyššie vymedzenú otázku.

8. Vzťahy medzi sudcami by mali byť založené na dôvere, čestnosti, tolerancii, rešpekte, ohľaduplnosti, vzájomnej pomoci a výmene skúseností. Sudca si má vytvoriť a udržiavať s kolegami také vzťahy, ktoré sú vhodné a ktoré rešpektujú ich autonómiu a nezávislosť.
9. Okrem dodržiavania vysokých noriem správania v osobnom živote sudcovia by sudcovia mali pozitívne vplývať na svojich kolegov a podporovať ich, aby konali rovnako keďže pochybné správanie jedného sudcu môže vrhnúť tieň na celú justíciu.

10. Ak má sudca dôkazy, ktoré sú z jeho pohľadu spoľahlivé a svedčia s vysokou pravdepodobnosťou o tom, že výpoveď iného sudcu v postavení svedka nemusí byť úplná alebo pravdivá, mal by dôkladne zvážiť, aké najlepšie kroky podniknúť, berúc ohľad na verejný záujem. Za takéto kroky možno považovať napríklad poskytnutie rady, kladenie otázok kolegovi sudcovi, alebo informovanie disciplinárneho súdu o svojich pochybnostiach.
11. V zásadách etiky však nie je článok ktorý by aspoň približne upravoval situáciu, či je v rozpore s etickým správaním sudcu to, že sudca iniciuje rozhovor so svojim kolegom, (ktorý má postavenie svedka v disciplinárnom konaní), pričom v tomto rozhovore vysloví pochybnosti o konkrétnych skutočnostiach, ktoré jeho kolega uviedol v disciplinárnom konaní a zároveň oslovenému sudcovi uvedie, že si svojou výpoveďou môže privodiť trestné stíhanie za neoznámenie trestného činu.
12. Toto vyjadrenie súdnej rady nijako neindikuje, či došlo alebo nedošlo k spáchaniu disciplinárneho previnenia v zmysle návrhu na začatie disciplinárneho konania. Konštatuje len, že z informácií uvedených v žiadosti o stanovisko nie je možné určiť, ktoré ustanovenia zásad etiky má Súdna rada na základe § 25 ods. 2 DSP vyložiť.